

HRVATSKA RIEČ

Pređplatna cijena: na godinu K 12. — Za 6 godine K 6. — Za Šibenik na godinu donošanjem u kuću K 12. — Za Inozemstvo na godinu K 12 sviše poštarski trošak. — Pojedini broj 10 para. — Plativo i utuzivo u Šibeniku.

Izlazi sriedom i subotom

Uredništvo, uprava i Tiskara lista nalazi se u ulici Bazilike sv. Jakova. — Oglasi tiskaju se po 6 para peti redak ili po pogodbi. — Priobčena pisma i zahvale tiskaju se po 20 para po peti redak. — Nefrankirana pisma ne primaju se. — Rukopisi se ne vraćaju.

SPORAZUMI, SAVEZI, SARADNJE...

Početak mjeseca donieli smo na ovom mjestu članak o sastanku dalmatinskih biskupa. Članak je posve stvaran, bez mržnje, bez niskih strasti, jednostavno se izvješćiva o nekim predmetima biskupskih razpravljaja, i to posve istinito, mirno i ljubavju za našu narodnu svetinju, glagolicu. Istina je, da u članku nema traga ni mržnji na svećenstvo, ni grdnji naših biskupa.

Dakle kao uvijek u poslima svećenstva odnosno i vjerskih naših pitanja, mi smo se i u pogledu tih biskupskih zaključaka postavili na posve slobodnomu stanovištu, na stanovištu jedno dostojno istinski slobodnomu ljudi, koji ljube i štiju slobodu razborito i za sve dielove našeg naroda. Donašajuć zaključke biskupskih razpravljaja bez mržnje i napadaja, povsjedočili smo naša načela, po kojima je svećenstvu a navlastito biskupima ne samo slobodno nego i dužnost brigati se za napredak vjere i naroda. Mi potpuno shvaćamo i priznajemo slobodu mišljenja i djelovanja ne samo za nas svetovno ke, nego i za naše svećenstvo, koje je kroz sve prošle vjekove te i u najnovije doba pa i danas pokazalo i pokazuje da je u svojoj ukupnosti od svih drugih najodličniji, najradnišiji i najzauzetiji i za vremeniti napredak pučanstva najzaslužniji dio. U svakom slučaju ono pokazuje, da je odano jednoj višoj misli i da ne radi za svoje osobne ciljeve, nego svoje vjere i naroda svoga.

Može li se samo i pomisliti, da bi svećenicima moglo biti zabranjeno brigati se za sve ono što oni smatraju nužnim i korisnim za unapređenje tih viših ciljeva, kojima oni po svojem zvanju služe? Može li se pomisliti da bi to imalo biti zabranjeno biskupima? Zar vjera i narod ne mora njima biti prva pače i jedina misao?

Kad bi mi mogli misliti o slobodi, koja bi to njima niekala ili uzkracivala, o slobodi koja sapinje savjest i djelovanje po savjesti i dužnosti, mi bi se smatrali istomišljenicima gospode lažnih slobodoumijaka oko splitske „Slobode“ i njezine družice „Crvene Hrvatske“. Ne, mi s njima nismo, i stidili bi se biti njihov slobodoumijak. Laž nam je mrska, mi smo pobornici slobode i za to poštovanjem susretamo svaki rad koji izvire iz težnje za dobrom cijeloga naroda, a takovim dobrom smatramo i složan rad svećenika sa narodom svojim.

Mi još nismo opazili da bi svećenstvo htjelo biti u narodnoj radnji nešto posve odie-lienoga ili čak protunarodnoga, a kad i biskupi pokazuju da žele i hoće da očuvaju narodu njegova duševna stoljetna dobra, zar da budemo u službi protunarodnoj pa da sijemo mržnju i razdor, koji mogu biti od koristi samo tuđinskim narodnim izrabljivačima te domaćim samoživcima, koji radi svojih osobnih ciljeva hoće da crpe koristi od smutnja, koje su neopravdane po prošlosti i sadašnjosti?

Ali eto, jer smo vjerni našim načelima, jer štujemo svaki pravi narodni rad, jer priznajemo svakomu otvoreno njegove zasluge i vrline, jer ne tražimo smutnje gdje je ne treba, jer ljubimo jedinstvo svih narodnih sila, jer poštuemo svako duboko uvjerenje, jer se klanjamo svakoj opravdanju višoj zdravoj nesebičnoj misli, jer smo za slobodu radnje i naših svećenika u narodu našem, mi u zadnje doba po pisanju liberala „Crvene Hrvatske“ „Plazimo oko biskupa, e da nam oni pomognu iz škripa“. Plazimo se tih „liberala“ i od straha „se prietiemo vladi“.

A toliki je taj naš strah od tih nazovi liberala dubrovačkih i spljetskih te svih onih ostalih u propaloj Hrvat. stranci, da nismo tekar jučer navjestili cijeloj Dalmaciji i ostalom

našem narodu da s njima u ničemu nećemo, nego smo to učinili preko naših zastupnika još u saboru i odavna u novinstvu. Mi nismo od jučer tekar vidili da se svi oni slažu, dogovaraju, izmiruju, zajednički rade, nego smo to javno naglasili još onda kad su neupućeni mogli misliti da su razdvojeni i u zlostoj borbi među sobom. Mi smo znali odavna da je ta njihova međusobna borba u javnosti samo koprena one podmukle i sakrivene njihove težnje da se jedni s drugima nagode radi svojih osobnih ciljeva.

Vara se organ gosp. Čingrije ako misli da će mu se vjerovati kad kaže, kako su se oni odvojili od glavne čete za to što se nije u Dubrovniku odobravalu borbu proti „naprednicima“. Ne, taj je uzrok vrijedio samo za čuke, a pravi uzrok je ležao u promjenjenom programu.

Isti uzrok vrijedi i za „demokrate“ u Spljetu. Ta i tu se ružilo „bečane“ sve u šestnaest. Uprav se izkazivala mržnja, bies proti svemu što je i samo moglo iz daleka dati i samu tanku sjenu, da se radi u smislu utvaraša, koji su — to se zna — bili odani vladi.

Što je dakle značio onaj bies, ona mržnja na „bečane“, na svećenstvo, pravaštvo itd. itd.? Mnogo. Htjelo se osigurati položaje za svaki slučaj, a buduć ostalo sve pri starom, uzsljedila je nagla promjena ne samo programa nego i djelovanja.

Ljudi su ostali isti, ciljevi „bečana“ su ostali isti, Madirazze, Ivčevići nisu se ni makli i gle čuda! Demokrati spljetski, dubrovački samostalici i utvaraši padaju jedni drugima u naručaj, a sve pod lozinkom slobodoumlja.

Od svega prvašnjega ostalo je kod sve te gospode samo dvoje: mržnja na svećenstvo, mržnja na pravaštvo.

A sve ostalo? Ništa, na vrbi svirala. Radi se za položaje, za gospodstvo, te se „pusti liberalci“ ujedinjaju, sporazumijevaju, sklappaju savezi i pripravljaju saradnje od straha pred pravaštvom s kojim je i svećenstvo...

I sada ti slobodoumljaci, kojima danas slobodoumlje sastoji u „renaisanci liberalizma“ u Austriji hoće da od straha pleze pred vladom u Zadru i pred svakom drugom samo da im se za Boga smiluje pred pogibeljji propasti koja im prieti od klerikalizma ili što je za njih sve jedno od pravaštva.

Nu da ta pomoć bude sjegurija i stanija ti liberalci se neće ujediniti u jednu stranku, nego će se oni „okupiti u posve samostalne stranačke skupine“. „Ova forma daje više slobode kretanja i lažne se može osigurati pozitivna forma liberalizma“. „Ovi liberalci, ovako u razne grupe okupljeni sklappati će saveze od slučaja do slučaja te će ti savezi poprimiti konkretnije oblike... sporazuma, savezništva itd.“

Ovakó spjetska „Sloboda“, a njezina družica u Dubrovniku kliče, da mi pravaši umiremo od straha pred tim novim savezom liberala svih dlaka i boja.

A u čem sastoji njihov liberalizam? U tom da su sada svi jednaki: Ivčević, Madirazza, Čingrija, Smoldaka, Mihaljević, Zaffron, Biankini, to su samo liberalci raznih grupa, raznih savezništva za spasavanje osobnih protibitaka i ciljeva.

I ako odjeljeni u grupe oni su svi jedno i svi jednaki. Stranka prava kad se nalazi proti njima svima sama, izpunjava samo svoje poslanstvo u narodu, okupljajuć narodne sile samo za narodne svrhe. Ona se pri svojoj radnji tih i takovih savezništva ne boji, niti ima razloga s njima stupati u saveze.

Nu njoj takodjer i ne treba pred nikim se ulizivati, od nikoga se bojati. Njoj je snaga u narodu, oružje joj je izpunjavanje svih narodnih dužnosti.

ŠIBENIK, dne 18 svibnja.

„Sastanak dalmatinskih biskupa u Šibeniku“. Naš članak pod ovim naslovom objelodanjen u br. 437 dao je prilike da se o biskupskim konferencijama bave, osim domaćih hrvatskih, još neke talijanske i bečke novine. O

njima samo vladina „Smotra“ štiti. Javila je dolazak biskupa u Šibenik, ali njihov odlazak i svršetak konferencija nije. Simpatično je ovo pre-mućanje sa strane dalmatinske vlade, koja sada pod svoje krio prikuplja i ujedinjenje reakcionarne stranke, kojima biskupi ne mogu nikako priuštiti. Vjest, iznesene u pomenutom članku, pako doznajemo, dojmile su se potpuno svećenstva.

Pregovori u Spljetu. U nedjelju su se u Spljetu vodili pregovori između demokrata i utvaraša. Pregovori nisu još donieli nikakvog pozitivnog uspjeha, ali je sigurno, da će se raznobojna gospoda sporazumiti. Sada hine kao da se nećakaju, ne bi ni jedni ni drugi rado, da se pokažu prevec mehki ili jetini...

PARLAMENTARNO IZVJEŠĆE.

Beč, 12. svibnja.

Carevinsko vieće.

(Zakaasilo za zadnji broj.)

U sjednici 10. t. mj. nastavljena je razprava o zakonskoj osnovi glede preinake poslovnika zastupničke kuće. Komora ne pokazuje osobitog zanimanja za ovaj predmet, koji je od velike važnosti za buduć razvitak političko-parlamentarnih odnošaja. Najznamenitiji govori izrečeni dosad tekom razprava jesu oni zaš. Gessmana, Kramarž i Rybarž.

Dr. Gessman (kršćanski socijal) veli, da u Austriji narodna svijest nije istovjetna sa državnom svijesti, koja je kod nekih narodnosti slaba, što ne bi smjelo da bude; podsjeća na odnošaje u Švajcarskoj, gdje složno živu Francuzi, Nemci i Talijani, a da radi toga ne trpi državna ideja. Tako, veli, moralo bi biti i u Austriji, dočim naprotiv stranke ne pokazuju, da su svijestne svojih dužnosti prama državi. U parlamentu tjera se gotovo trgovina; razna se glasanja čine ovisnim od vladinih koncesija u svim mogućim pitanjima, tako da su financijske prilike države sasvim pogoršane; država je postala predmetom izrabljivanja stranaka. Osvrćuć se na Slavonsku Jednotu kaže, da bi ona mogla uporedo raditi sa ostalim strankama većine, izpunivši svoje dužnosti prama državi; ova bi imala lojalno nastojati oko uređenja narodnostnih pitanja, i odreći se neizvedivih zahtjeva, jer se ne da ništa postići sa programom: „sve ili ništa“. Govornik izriče nadu, da će Slavska Jednota ili jedan dio iste priuštiti uz pozitivan rad, što je nužno za rješene bezbrojnih gospodarskih i kulturnih pitanja svih narodnosti. Politikom samopripora i umjerenosti, veli, može se ustavno u Austriji vladati, te se ne smije tražiti od države što ona ne može da daje. Opet naglasuje, da je nužna suradnja i drugih slavenkih zastupnika, jer se ovako, kao dosle, ne može dalje ići.

Dr. Glombinski (Poljak) kaže, da je zgodna preinaka poslovnika temeljni uvjet za uspješan rad parlamenta; da preinaka poslovnika nije napereana proti nijednoj narodnosti. Uzima zadovoljstvom na znanje miroljubive rieči dra. Gessmana. I ako nije u svemu sporazuman sa odredbama vladine osnove o poslovniku, ipak će poljski klub poraditi, da se ista doraspravi i ispravi.

Dr. Kramarž (Čeh) izjavlja, da je njegova stranka za to, da se preinaki poslovnika, ali da odnosna vladina osnova ne može da služi niti temeljem za zgodnu preinaku, te će odbor morati da izgradi posebnu, novu osnovu. Baveći se političkim položajem, govornik izriče, da zastupstvo birano na temelju obćeg i jednako prava glasa treba da ima pred sobom demokratsku vladu, dočim to današnja vlada nije. Osvrće se na govor dra. Gessmana, veli, da je Gessman učinio veliki korak napred, kad je izjavio, da je današnji vladin sustav neodrživ, da se ovako ne može dalje. Govornik veli, da je na njega simpatično djelovalo to, što je Gessman spomenuo Švajcarsku kao primjer mogućnosti snošljivih odnošaja između raznih narodnosti; ali da je u tom pogledu kod Niemaca velika razlika između teorije i prakse; i dr. Gessman i njegova stranka u praksi rade

protivno svojim teoretičkim nazorim. Govornik navadja razne primjere, među kojim i zatvor jednog češkog dječjeg vrta u Donjoj Austriji, što je tuskoro izsledio. Kaže dalje, da nisu narodnosti, koje izrabljuju državu, nego je uprav obratno, da država izrabljuje narodnosti; tako češki narod od vajkada doprinosao samih žrtava državi, a da nije od nje što postigao. Neka se država postavi na stanovište iztaknuto od dra. Gessmana, da je država dužna, da jednako promiče kulturni i gospodarski razvoj svih narodnosti; tim će prestati sablaznivi odnošaji, da Česi moraju najprimivtija narodna prava ucjenom izvoštiti. Veli na kraju, da su Česi vazda spravni pružiti ruku pravičnom sporazumu; oni ne traže ništa nepravdano i nemoguća, nego da uzomgnu živiti kao jednaki uz jednake.

Zast. Stojan (češki konservativac) priznaje se pristašom reforme poslovnika u uvjerenju, da se tako može narodu koristiti, ali ta reforma ima biti takova, da budu zaštićene narodnostne manjine od nasilja većine.

Zast. Dr. Rybarž (Slovenac iz Trsta) protivni se odlučno predlogu sveniemca, da njemački jezik bude proglašen poslovnim jezikom parlamenta; pobija navode dra. Gessmana, da Slaveni stavljaju prečeranih neostvarivih zahtjeva; Slaveni traže jednakopravnost, zahtjevaju, da im se djeca u školam podučavaju u materinskom jeziku, a tomu pravdom zahtjevu odlučno se protivie Nemci na sjeveru i Talijani na jugu. Ako se hoće, veli, reformom poslovnika zapriječiti obstrukciju, treba najprije ukloniti povod obstrukciji, koji leži u etnografičnim prilikam države; najveće se borbe vode radi škola i uporabe jezika u uredim; naš je ustav pogrešan i treba da bude revidiran i preuđen na federalističnu podlozi, treba da bude uzpostavljen narodna autonomija, tako da vrhu pože škole odluču dotični narod a ne centralni parlament. Govornik ne može da odobri stanovište čeških radikala, da bi se imao ukiniti parlament i da se sva zakonodavna djelatnost prenese na sabore; tim bi se najviše škodilo samim Česim, kojim osim u Češkoj, Moravskoj i Slezkoj imadu i drugodjeve mase suplemenjaka. Izriče, kako se Česi bez opravdanog razloga protivie ujedinjenu svih jugoslavenskih zemalja u jednu državopravnu skupinu, dočim za se traže ostvarenje češkog državnog prava. Kritizira postupak čeških radikala na zadnjoj sjednici, kad su napali južne Slaveni radi glasanja o dnevnom redu, i veli, da su se južni Slaveni vazda držali zaključaka Slavske Jednote, a da takav postupak radikala štetiye obćoj slavenkoj stvari.

Zatim bi prekinuta razprava o reformi poslovnika, te nastavljena razprava vrhu prešnih predloga Drtine, Chiari i Bachmana glede gradnje zgrada za češku i njemačku univerzu u Pragu i za fizikalno-hemički zavod u Beču. Tekom ove razprave uzeo je rieč ministar nastave Sturgh, koji je iznio historijal svih tih pitanja, čije povoljno rješene veli, da vlad leži na srcu. Pošto su još govorili zastupnici Kolossa (Rusin) i Velich (Čeh) o raznim gradjevnim potrebam kod visokih škola, bi prekinuta razprava o prešnim predlozim.

Ministar domobranstva Georgi zatim odgovara na jednu interpelaciju zaš. Dra. Trešića o progonoštu kapelana Piscičića od strane predpostavljenika naročito od pukovnika Kaisera, koji da se je krivo zakleo na štetu spomenutog Piscičića. — Ministar u odgovoru poriče navode interpelacije i uzimlje u zaštitu pukovnika Kaisera, koji da nije položio krivo svjedočanstvo, te osuđuje takove osuđene podignute pod zaštitom imuniteta i ako u dobroj vjeri.

Zast. Breiter tuži se na koncu sjednice, što mu je predsjednik na surovi način odgovorio u zadnjoj sjednici, te pita predsjednika, hoće li u buduć prama njemu učtivim načinom postupati, kako to dostojanstvo komore iziskuje. Predsjednik u odgovoru predbacuje Breiteru, da se je u tri prigode grubo ponio i upotrebio upite na predsjednika da napada zastupnike, što je on, predsjednik, morao žigosati.

Nastajna je sjednica u petak 23. t. mj. Proračunski odbor trsto je jučer proračun domobranskog ministarstva. Među ostalim predložio je zast. Dr. Ploj, zamoljen od zast. Dra. Duličića, rezoluciju, kojom se pozivlje c. k. vlada, da poprimi potrebitu odredbe, e da se o državnom trošku podigne u Šibeniku čim prije kasarna za tu namješteno vojništvo, pošto občina nije u stanju da dalje snosi silan teret za ukončavanje. Odbor je ovu rezoluciju primio.

Danas isti odbor razpravlja proračun ministarstva javnih radnja. Zast. Vuković je iztakao tekom razprave, kako su neke rezolucije prihvaćene od odbora prošlih godina ostale nezvršene a da nije vlada našla shodnim da izvjesti odbor o dotičnim poslim, te pozivlje vladu da to učini.

Beč, 14. svibnja.

Sjednica 13. svibnja.

Podpredsjednik Pernsdorfer otvara sjednicu. Prvo prelaza na dnevni red zastupnik Silvester na ime ciele kuće žali napadaj zastupnika Breitera na predsjednika i žigoše Breiterov postupak. Predsjednik Pattai, naime, odgovarajuć Breiteru u jednoj od minulih sjednica, rekao je, da je Breiter počinio glupost. Radi toga uvrijeđen Breiter je u predloznoj sjednici upitao predsjednika, da li u buduće kant postupati na pristojan način prema njemu; na što mu predsjednik nije konkretno odgovorio, nego je opet ukorio Breitera. Ovaj je upravo tad predsjedniku Pattaiu pismo, u komu prieti, da će ga izvorno napasti, ne bude li se na prama njemu pristojno ponašao. Ovo je pismo dalo povoda gorsipomenitoj izjavi zastupnika Silvestera. Uslijed toga pisma pak predsjednik Pattai povjerio je uređenje stvari dvama zastupnicim, koji su jednostavno izjavili, da zastupnik Breiter nije sposoban da dade zadovoljštinu. Zastupnik Breiter pozvao je tad oba ta zastupnika na odgovornost. Bi dogovoreno imenovati častni sud a o sporu rasudi. Afera nije još kraju privedena. U što li troše vrijeme poslanici pučkog parlamenta!

Na početku sjednice zast. dr. Tresić predlaže, da se otvori razprava vrhu odgovora ministra Georgi na upit u poslu kapetana Piscičića. Predlog bi odbijen.

Nastavlja se zatim razprava o reformi poslovnika.

Zastupnik Breiter (divljak) bavi se na dugo sa imenovanjem industrijalca Wetzlera članom gospodske kuće i objeđuje zastupnika Glombinskog, da je on posredovao za to imenovanje iz sebičnih razloga.

Zast. dr. Glombinski poriče tu tvrdnju za koju veli, da Breiter ne iznosi nikakav dokaz, već naprosto bez temelja sumnja, jer je na to, od drugih nagovoren.

Zast. Udžal (češki agrarac) govori o predmetu razprave, biva o preinaki poslovnika i kaže, da je zastupnik Kramarž iznio predlog za reformu poslovnika, da onemoguć vladu, da vlada absolutistički, kako je bila već sprazna.

Pučki parlament veli, treba da ima moderan poslovnik, ali i moderno predsjedništvo. Govornik kritizira postupak predsjednika Pattai, koji je u raznim prigodama znao biti surov; počitava mu, što on, kao pristaša križničko-socijalne stranke, šalje zastupniku Breiteru svjedoke i ne zazire od dvovoja. Komora je dala predsjedniku veliku moć u uvjerenju, da je neće zlorabiti. U daljem toku govora zast. Udžal iztječe, kako ministar predsjednik Bienenrth vazda apelira na patriotizam, te pita, kako vlada potiče narode na patriotizam? Dajuć Niemcim podpunu vlast, da druge narode gaze i uništavaju. Zaključuje veli, da Slaveni ne traže pravice, već ravnopravnost, premda sačinjavaju dvie trećine pučanstva u državi.

Zast. Gabel (židov) kritizira osnovu o reformi poslovnika, koja oduzimize manjinam svako sredstvo obrane; manjine moraju biti zaštićene uvedenjem narodnostne autonomije; predsjedniku spočitava pristanak i nesobljivost. Zast. Choc (češki radikalac) smatra osnovu neprizvatljivom: ograničeno je pravo interpeliranja; predsjedniku je podana velika disciplinarna moć; sve je u osnovi tako udešeno, da manje stranke budu prisiljene stupiti u klubove većih stranaka, čiji su im politički nazori i ciljevi opriečni. Napada na zast. Gessmanna, koji da je uvredio Slavensku Jednotu. Spominje govor bivšeg ministra Praška, koji je rekao da mu je uvažena politička ličnost obećala, da će se vladin sustav promieniti, što se evlo nije dogodilo, te su Česi ostali prevareni. Uza sve to, veli, neki češki zastupnici vode pregovore sa vladom i sa Niemcim glede uređenja jezičnog pitanja, a češki agrarci kane prikazati obćenitu zakonsku osnovu za uređenje jezičnog pitanja u Austriji. Poradi toga češki radikalci izstupiše iz Slavenske Jednote, ne da

opoziciju oslabe, nego da je ojačaju. Spočitava i hrvatskim zastupnicim, koji, osim nekih iznimaka, ne sudjeluju pri glasovanju proti vladi. Obara se na zast. Rybarž, koji da se je u svom govoru rugao češkom državnom pravu. (Zastup. Rybarž protestira i veli, da to nije istina). Na koncu se govornik obrača slavenskim zastupnicim, velič im, nek čekaju, da se najprije promjeni sistem, pa onda nek preinačuju poslovnik.

Poke je još govorio zast. Conci (Talijan), koji se bavio pitanjem talijanskog fakulteta zatvorena jer azprava. Izabrani su generalnim govornicim dr. Adler (socijalni-demokrat) i Miklas (kršćanski socijalac). Prvi konstatira, da komora nije pokazala velike protivštine proti reformi poslovnika, koja ne smije biti takova, da onemogući narodnu samobranu. Ona mora da zapričči izgrede i smetanja, što ne imadu posla sa narodnom samobranom. Njegova stranka, veli govornik nastoji i želi, da se dodje do mira izmedju narodnosti.

Zast. Miklas zagovara obćenito reformu poslovnika, kao uvjet za normalno poslovanje parlamenta i za postignuće sporazuma izmedju narodnosti.

Sjedi zatim bezbroj „stvarnih izpravaka“. Osobito se je neugodno dojmilo, što je u takovim stvarnim izpravcima došlo do sukoba izmedju samih Čeha, dakako na veliko zadovoljstvo Niemaca, kojim je bila trn u oku sloda i snošljivost, što je za više vremena došad vladala izmedju češkim i drugim slavenskim strankama.

Zast. Prašek u stvarnom izpravku oborio se je prilično žestoko na češke radikale, koji su ga radi toga često prekidali. Prašek veli, da radikalni računaju sa slabim političkim uzgojem češkog naroda; pozvao ih je, oa prestanu sa frazom; veli, da se on ne boji doći u doticaj sa njemačkim zastupnicim za razpravljati o političkim pitanjim.

Zast. Hoc predbacuje Prašku, da je i on — prvo neg je postao ministar — govorio radikalno; — Prašek mu na to odgovara: jest, onda sam bio lud kao što ste vi sada. Na to nastaje velika buka i prigovaranje.

Zast. Rybarž izjavlja, da on nije omalovažio u svom govoru češko državno pravo, a još manje rugao mu se; on je rekao radikalim, da samo sa državnim pravom neće dovoljno zaštititi češki narod, i baš onaj dio naroda van češke države, pa je stoga zagovarao nacionalnu autonomiju.

Zast. Hoc u stvarnom izpravku polemizira sa zast. Prašekom, te žali, što je on, bivši ministar Prašek, ono doba najživlje i najsjajnije njegovog djelovanja nazvao budom, kad je bio lud. Češki radikali, veli, neće da budu najprije ludjaci pa onda ministri, kao Prašek; oni hoće da ostanu Česi, i ne traže ministarske listnice.

Iza toga osnovu bi upućena odboru za reformu poslovnika.

Pri koncu sjednice nastavljena je razprava prečnih predloga o potrebitim novim zgradam za visoke škole u Pragu i Beču. Govorio je o predmetu češki zastupnik Čelakovski, koji je naglasio živu potrebu, da se podigne dolična zgrada za češki univerzu u Pragu. Za tim bi prekinuta razprava.

Zast. Tresić u upitu na predsjednika osvrće se na odgovor ministra domobranstva Georgi na upit glede afere kapetana Piscičića, komu u prilog navajda razne dokaze; te pita predsjednika, što kani poduzeti, da zaštiti pravo postavljenia interpelacija.

Predsjednik mu odgovara, da je jutros bio odbijen predlog za otvorenje razprave vrhu ministrova govora, te da ne ide da se opet stvar iznese u obliku upita na predsjednika.

Predsjednik zatim zatvara sjednicu. Nastajna u sriedu 18. tek.

Pregovori izmedju Čeha i Niemaca.

Ovih su se dana faktično vodili neobvezatni pregovori izmedju nekih čeških i njemačkih zastupnika i vlade, ali se o istom čuva najstroža tajna. Kako novine donose izgleda, da će se po Duhovim upititi formalna i ako neobvezatna pregovaranja izmedju Čeha i Niemaca u svrhu uređenja jezičnih i inih sporova u Českoj. Stalno je, da bi se češki zastupnici upustili u obvezatne meritorne pregovore, kad bi se vlada promienila, dočim to nije moguće, jer ne mogu imati povjerenja u vladu.

Bila je jučer turena u javnost viest, da češki agrarci kane predložiti carev. vieću zakonsku osnovu o jezicim, izradjenu od zastupnika Bukvaja, u okviru koje bili bi sabori pozvani da poprime posebne potanje zakonske odredbe o uporabi jezika u pojedinim zemljam. Nego danas novine javljaju, da agrarci o tom nisu još odlučili, pošto bi za to trebala privola eksekutivnog odbora njihove stranke i privola Slavenske Jednote.

Po svemu je razabrati, da je ovo nesnosno, nesredjeno stanje borbe i trvenja izmedju Čeha i Niemaca maldane svima dodijalo i da se ozbiljno misli, kako bi se došlo do sporazuma.

Političke vesti.

Kraljev boravak u Budimpešti. Ovo dana nalazi se kralj u Budimpešti. Komentirajući svi jednoglasno tvrde, da ovaj boravak ima svoje stanovito značenje, jer se je on desio baš u oči znamenitih izbora. Rek bi, da je i namjera bila, da se kraljevim prisustvom otupi što više oština izborne borbe.

Ustanak Arnaut. Ustaški pokret počeo se je protezati i na južnu Albaniju. Ovdje je pučanstvo pretežno pravoslavno, pak se ono protivu privilegija novoačena, jer su na temelju starih privilegija oslobođeni od vojničke dužnosti. S tih razloga očekuju se nova komešanja.

Demonstracije talijanskih djaka. U subotu su talijanski djaci u Beču demonstrirali za svoje sveučilište u Trstu. Deputacija je otišla u parlament na talijanskim zastupnicima te tražila ili da izohde sveučilište ili da predju u najžešću oporbu.

Dogodjaji na Kreti. Kako je poznato, kretski zastupnici položili su zakletvu vjernosti grčkomu kralju. Uslijed toga čina ciele se je Turška uzrujala te se je osobito u parlamentarnim krugovima opazilo veliko uzbuđenje. Porta se je odmah obratila na velevlasti zaštitnice otoka Kreta, tražeći razjašnjenje glede njihovog stanovišta prema tom činu, kojim, veli Porta, vrijeđa se integritet i suverenska prava Turške. Još odgovor velevlasti nije uzsledio, ali se Porta nada, da će isti glasiti tako, kao da velevlasti zakletvu vjernosti smatraju ništvenom. Međutim mladotursko političko društvo „Jedinstvo i Napredak“ iz svog središta Soluna vodi jaku agitaciju po cijeloj zemlji, da narod bude spreman na svaki slučaj u ovom pitanju.

Pitanje Finske. Ruska vlada predložila je zakonske osnove, kojima se znatno stežu slobodštine i povlastice Finske. Finska je u svoju obranu povelu žestoku akciju. Članovi engleskog zastupstva poslali su dumi pismo, u kojem zagovaraju Fince. Članovi opozicije u dumi ostavili su demonstrativno odborsku sjednicu u kojoj su se razpravljale osnove glede Finske.

Srbija i Austro-Ugarska. U beogradskim političkim krugovima se radi, da budu uzpostavljeni što bolji odnosi izmedju Srbije i Austro-Ugarske. Isti su voljni, da se popravljanje odnosa ne zadržati samo na sklapanju novog trgovinskog ugovora, već se želi i nešto više. Drži se kao sigurno, da će prietolonasljednik Aleksander još ovoga ljeta biti primljen u Beču na dumi.

Nova francezka komora. Ovo dana bili su u Francuzkoj izbori. Po službenoj statistici, izradjenoj u ministarstvu nutarnjih posala, nova se komora sastoji od 124 radikalca, 132 radikalca socijaliste, 24 neodvisna socijalista, 75 ujediničenih socijalista, 75 umjerenih republikanaca, 68 progresista, 99 zastupnika desnice, liberalnih konservativaca, nacionalista. Fale još konačni rezultati u četiri kotara. Ukupno, prema službenoj statistici vlada će moći raspolagati u novoj komori sa 370 glasova i prkositi svakoj koalicii.

Naši odvjetnici u Beču. Nazad dana podjose u Beč odaslanci odvjetničkih komora Zadra, Splita i Dubrovnika, Dr. Baljak, Dr. Zaffron, Dr. Salvi i Dr. Bulić, da se potuže proti odluci vrhovnog sudišta, koje je naredilo odvjetničkoj komori u Splitu, da ima upisati u imenik odvjetnika umirovljenog sudskog savjetnika Mandolja. Na 13. o. mj. odaslantvo bilo je primljeno od ministra pravde, komu su predočili štetu, koju trpi odvjetnički staljš radi toga, što umirovljeni sudci u znatnom broju vrše odvjetničko zvanje.

Ministar je saslušao odaslantvo i stavio u izgled, da će vlada možda još kroz ovo ljetno zasjedanje prikazati parlamentu novi odvjetnički pravilnik, kojim će se svakako poboljšati odvjetničke prilike radi kojih se vodi tužba. Time naravno nije riješen poznati spor izmedju savjetnika Mandolja i odvjetničke komore u Splitu, spor, o komu se veli, da ministarstvo pravde nastoji, da se mirnim putem rieši.

Naši dopisi.

Makarska.

Tužimo vas!

Gosp. Antičić pisao je u „N. L.“ da mu se gršti, jer da ga njegovi tobože dušmani nerazložito napadaju. Naproti nama se gršti s tim se čovjekom više zavrbljati. On je u istomu broju „N. L.“ smjelo izjavio, da je usred cijeloga vieća upitao don Ivana Žanića, don Stipu Pekića i ciele vieće, je li istinita ona objeda „Dana“, koja je na nj nabačena, t. j. uvredjenje sv. Stolice pri obrazloženju njegova predloga o glogoljici. A kad tamo to Antičić nije

nikada upitao. O tomu se u vieću nije čulo. Pa odkud vam g. Antičić tolika smjelost? Je li to jedna grdna neistina? Ali da, vama za tim nije stalo. Vama je glavno cilj, sredstva su za vas lošće dobra. S toga vi i prikazivate onako sjednice občinskoga vieća u vašemu „N. L.“ Viećnici su vas mnogo trpili. Podnosili su one viesti pune neistine kroz godinu dana. Ali na predpoštom vieću njihova uztrpljivost došla je kraju. S toga — su vas onako izobilježili na občinskoj sjednici. A da i javnost znade što je to bilo, u kratko ćemo joj kazati.

Dozlogrdilo viećnicim ono izvranje njihova rada u „N. L.“ i prije vieće dogovore se izmedju sobom pa prije sjednice izjave, da toga dana ne će viećati u znak prosvjeda proti Antičiću, jer tako lažno stvari prikazuje. Antičić se je snobivao i počeo se izgovarati. Htio je pobjegnuti iz dvorane, nu Mate Jakić prihvatio ga je i držao na sred viećnice, pa mu je ovako govorio: Sad ovdje reci, je li istina, što pišeš. A sa strane viećnika padali su prigovori i osudjivanja vrhu njega. Kad su se izdovoljili u izrazu svoga prezira prema tomu čovjeku, onda su ga izmedju sebe opuštili.

Čin Makarskih viećnika bio bi silni udarac za čovjeka poštena. Mislilo se je, da Antičić ne će biti vriedan poslije toga pogledati u lice ljudima. A ipak nije tako bilo. On ostaje i opet ko i prije. On baš o toj sjednici piše u „N. L.“ da vieće nije imalo dovoljnoga broja, pa da ga nije bilo, i da je to bila jedna čuška g. Klariću!

Gg. oko „N. L.“ imadete li vi barem malo crvenila, pa zašto onda pripuštate takove viesti? Zar to nije nemoral?

I ovo smo kazali neka slavno občinstvo znade ko je i što onaj, koji napada pravašku stranku u Primorju, a po tomu neka znade i ciele onu stranku, koja je mješavina svega. Rekli smo neka slavno občinstvo znade za ovoga čovjeka, koji mora da povjerenje ima od svoje vlasti, kad ovaka moralna djela djeluje.

Mi bi još imali mnogo pisati o ovomu individuu, ali ne ćemo. On ne zaslužuje, a občinstvu nije ni milo ovakve neugodne stvari čitati. Samo ćemo nekoliko tužba upravitii g. Antičiću.

Gosp. Antičiću, vi ste toliko tužba upravitii Klariću. To ćemo i mi učiniti vama.

Tužimo vas dakle, zašto ste na prvj strani vaše brošure svietu prikazali, da ste bili član novčanog odbora a to niste. Tužimo vas, zašto ste prikazali svietu, da vam je Klarić zanekao pregledanje zapisknika i računa, kad na to nije bio dužan. Tužimo vas, zašto ste svietu prikazali Klarića kao krivotvoritelja zapisknika a premućali ste ciele stvar. Tužimo vas, zašto ste onakovo izjavu dali prigodom pogrdjenja hrvatske zastave u Velikombrdu a prije te protivno držali. Tužimo vas, zašto ste onako tražili podpise od podgorskih viećnika o istoj povredi barjaka. Tužimo vas, zašto ste navodili g. Jakića i Kržanića u pogledu tvrde Klarić, kad oni s vama nisu o tomu govorili. Tužimo vas, što činite tolike utoke ili činite da ih drugi čini i time sprječavate javni rad javnih čimbenika pošto se moraju gubiti u vaše trnje. Tužimo vas, što ste neistinito prikazivali rad občinskoga vieća u „N. L.“ — listu Jurja Bijankina, a tim rušite istinu i osramočujete zakonito zastupstvo Primorja. Tužimo vas, jer tim načinom sijete smutnju i nemir u naše Primorje i zavajdate rođenu braću medju sobom. Tužimo vas, radi sve vaše brošure, koja nije nego zgoljna neistina. Tužimo vas, tužimo vas, — ali time tužimo i ciele vašu stranku, jer vas uzimlje za svoga vodju, jer vaše pube poprima, jer je neozbiljna i strastvena, jer joj nije do sklada i mira, jer nema hrvatskoga načela, jer je onuhom demokratska pod plaštem „Hrvatske stranke“ jer su njezini članovi: demokrati, autonomaji, socijaliste itd.; jer se služi sredstvimi licumjernim, prodavajuć se ovdje u Makarskoj, da su oni pravi katolici samo da time odvoje svećenike od pravaške stranke, jer s jedne strane govori svećenstvu: odiele se od Klarića i bit će sve mirno, a s druge strane govori Klariću: ostavi svećenstvo i mi smo s tobom. Sve to samo, da poruši sklad pravaški, jer na pravašku stranku baca sramotu veleizjave itd. itd.

Da, zaradi svega ovoga tužimo vašu stranku, ako se zbilja more nazvati strankom u Primorju. Primorje je vazda pošteno čutio. Vazda je bilo uz hrvatski barjak, pa će biti i sada. Vaše neistine neće Primorje smesti. Primorac je bistar čovjek. On vidi dobro, pa već je uvidio namjere Petra Antičića i stranke ili konglomerata pod plaštem — Utvare.

Mi smo puno dosadili slavnomu čitatelstvu „Hrvatske Rieči“. Ali morali smo. Makarsko pitanje u interesu je zdravoga hrvatstva, zdaleke hrvatske ideje. Silom smo se podigli na ovaj trud zbog mnogih zvaničnih posala, ali

ljubav prema ovom rodoljubnom kraju nas je prisilila. A prisiliti će i opet. Pa s toga izjavljujemo Petru Antičiću i svim njegovim u Markarskoj, da mu ne ćemo pripustiti, da slobodno neistinu piše na štetu zdrave hrvatske misli i morala na Primorju.

Medjutim i opet poručujemo Petru Antičiću, da nas tuži sudu, ako ovo nije istina. Mi smo spravi i tamo sve ovo dokazati, pa će i tamo odskočiti čast njegovoj učiteljskoj vlasti, koja takova žlana ima. Petre mi te čekamo.

Ovim smo za sad dovršili.

Zadar, 12. svibnja.

Otkriće važne isprave. Doznajemo, da su gg. profesori V. Brunelli i Calvi, prebircu u knjižnici stare ovdješnje obitelji Filippi, našli tursko ratu jedne ovdješnje bratovštine, koji potiče još iz petnaestoga stoljeća. Štatu je sastavljeno dakako u talijanskom jeziku ali je u njemu važno to, što sadržava odredbu, da se razne crkvene molitve i pjevanja imadu obaviti u hrvatskom jeziku na pr. na tri kralja, prigodom spirova i t. d.

To je liepi dokaz za talijanstvo Zadra, umjetno stvoreno od austrijske vlade.

Bilo je očekivati, da će tako važan dokument biti objelodanjen, dočim toga nije još viditi. Pravi učenjaci ne smjedu zatomiti istinu, pa držim, da će i tako važna isprava ugledati što prije svjetlo Božje. N.

IZ HRVATSKIH ZEMALJA.

Skupština hrvatskog sokolskog saveza na Sušaku. Na 15. t. mj. držala se na Sušaku skupština „Hrvatskog Sokolskog Saveza“. Bilo je na dnevnom redu više važnih pitanja. Odredilo se iko će zastupati hrvatsko sokolstvo na sletovima u Sofiji i u Krakovu, koji će se držati ovoga ljeta. Odredilo se se također pripreme za Hrvatski Sokolski slet u Zagrebu za nastajnu godinu 1911. Važno je pitanje bilo i spor između Kaštelanskih Sokola. Uprava je shvatila, da se je u tom pitanju prenatrila, ali da tu svoju pogrešku ne prizna, za malo da nije ni razprave pripustila. Na skupštini se dokazalo, da zaključak pomirjen, da se izključi Kaštelanski Sokol iz Saveza osniva se na neatačnim i jednostranim obavijestima. Na glasovanju, da se ne dira u prvašnji zaključak, prošao je jedva sa jednim glasom većine i to sa glasom zanimane stranke. Mnoge je bilo straha, da se ne izazove kriza u upravi Saveza, da se ista ne zahvali, ako se opozove zaključak izključenja. Da toga nije bilo, ukinuće zaključka izključenja, bilo bi malodane jednoglasno. U stvari izabralo se neki srednji put. Tobože izključeni Kaštelanski Sokol ostaje član Krešimir-ove župe, a po tom i Saveza, a zamoljen je jednoglasno brat Dr. Krstelj, da nastoji oko izmirenja zavjedenih društava. Izabrao se je neki srednji put, da se ne dira u jedinstvo „Sokola“, što mora da bude svakome na srcu. Popravnice spora može da i uspije, ako se u spor ne budu mješali nepoznati elementi.

Izbor Šumanović. Madjaran Šumanović prodje je u Moroviću proti socijalisti Vilimu Bukšegu. Pri ovom izboru nasije vladino jednako se je izpoljilo kao i prigodom broskog izbora. Socijalističko glasilo javlja, da se je Šumanovićevim izbornicima dielle cedulje sa nadpisom „12. maj 1910.“, koje su svaka pojedina predstavljale vrijednost od 260 K. Zanimivo je zabilježiti, da se je tih cedulja porazdijelilo 360.

Ustipci izborne reforme. Ustied izborne reforme stavljen je više zastupnika u neugodan položaj, da li će, da se odreku službe ili mandata. Izborna reforma naime uzkrčuje pasivno pravo: javnim bilježnicima, profesorima, katehetama, kotarskim i občinskim liečnicima. U sadašnjem pak stavu ima takovih liep broj, a tisu Elegović, Grabovac, Badovinac, Bošnjak, Mažuranić, Marković, Ogrizović, Rittig, Peleš, Polovina i Kovačević.

Izjava biskupa Krapca. Po zagrebačkim novinama naslje se jedna izjava bisk. Krapca, Srossmayerovog nasljednika, koja je zbilja senzacionalna. Jednom zgodom zadnjih dana mi znato ostalo rekao je jednom odaslanstvu: Vi znate, gospodo, nastavi presv. g., da sam ja s malim zadovoljan, s toga ću sav svoj dohodak što ga budem imao, upotriebiti lih u crkvene i domovinske svrhe. Mene u obće u javnosti krivo sude. Ja nisam nikada bio neprijatelj naše Hrvatske otačbine, koju sam vada ljubio svim žrtvom svoga srca. A to ću ja, i kao djakovački biskup, pokazati. Moja je, nastavi da iz presv. gosp., iskrena želja, da ja u dobročinstvima spram vjere i domovine ne samo nasljedujem nego i nadkrilim samoga biskupa Srossmayera. — Ova izjava, koja je vrlo jasna i bistra, u velike se je dojmila javnosti, koja je mislila, da hrvatska majka ne rodi više Srossmayera. Madjarske novine, naravno, na-

padaju novog djakovačkog biskupa radi tih riječi.

Izbori u Bosni. Izbori za bosanski sabor izvršit će se od 18.—28. svibnja. Sabor će se po svoj prilici sastati na svoju prvu sjednicu baš u vrijeme, kad kralj bude boravio u Sarajevu.

Govordžija tršćanskih talijanaša. U nedjelju je nekoliko stotina Tršćana priredito izlet u Milan. Doček je bio, dakako, svečan kao braći iz „nespašenih“ zemalja. Bilo je i žestokih govora, kao što se može razabrati iz izvještaja milanskih novina, a na milanske pozdrave odzdravio je u ime tršćanskih talijanaša odvjetnik Vidaković, pardon! Vidacovich. Po ovome samom imenu mogli su Milanci stvoriti sebi najbolji pojam o čistokrvnosti talijanaša s ove strane Jadrana.

Proti talij. sveučilištu u Trstu. Povodom skorajšnjih demonstracija talijanskih djaka u Beču „Vaterland“ i ine bečke novine pišu o pitanju talij. sveučilišta u Trstu. Skoro sve su došle do ovog zaključka: Talij. sveučilište u Trstu ne bi doprinelo ublaženju odnosa ja u južnim zemljama, jer hrv. bišlov. djaci poplavili tršćansko sveučilište, a onda bi se borba još više zaoštrila. To bi imalo odjeka u Italiji, gdje bi se ozvali protaustrijski izgredi, što bi moglo imati ozbiljnih posljedica i potresti trojnim savezom. Radi toga su i kršć. socijali ostudali od svog nauma, da podupiru osnovanje talij. sveučilišta u Trstu te se i oni priključuju struji, koja je spremna glasovati za talij. pravnički fakultet u Beču.

Posveta barjaka „Kalnika“ Hrv. obrtn. radn. društvo, „Kalnik“ u Križevcima javlja nam, da se svečanost posvete njegovog barjaka radi nekih zapreka ne će obaviti 21. kolovoza nego će biti 31. srpnja o. g.

Nadgrobnii spomenik biskupu Strossmayeru. Djakovački kaptol naručio je kod jednog osječkog klesara za 11.000 K. nadgrobnii spomenik za biskupa Strossmayera. Spomenik će biti od kararskog mramora.

Kažnjen radi uvriede hrvatskoj narodnosti. Dne 10. o. mj. bila je pred sudom u Rovinju kaznena rasprava proti nekom Depicolzuane rodom iz Krka, a nastanjenom u Stinjanu, kojega je državno odvjetništvo lužilo radi uvriede nanese hrvatskoj narodnosti. Depicolzuane bio je radi toga kažnjen sa 14 dana zatovora uz 2 posta. Taj Depicolzuane doklatio se pred nekoliko godina iz Krka u čisto hrvatsko selo Stinjan, u gostoljubno primljen, a sada kad se nešto podkožio, ipočeo je vriedjati onaj narod u čijem je kriju našao uočista i blagostanje. Medjutim ga stigla zaslužena kazna.

IZ GRADA I OKOLICE.

Vjenčanje. Dneva 21. t. mj. vjenčanje se u Šibeniku pučki učitelj G. Vladimir Vukić s g.djicom Marijom Cinotti, pučkom učiteljicom. I ovom sretnom mladom paru i obiteljima naša najsrdačnija čestitanja!

Vjenčani dar. Danas o vjenčanju g. Josipa Karadžole s g.djicom Marijom Čulić, „Hrvatski Sokol“ u Šibeniku poklanja mu liep spomen-dar s napisom: „Hrvatski Sokol u Šibeniku svome upravnom članu od društvenog postanska bratu Josipu Karadžoli o njegovu vjenčanju dne 18. svibnja 1910 uz najsrdačniju čestitku poklanja. Zdravo!“

Gostovanje hrv. opere i operete u Šibeniku. Prva predstava sa „Barunom Trenkom“ biti će u petak dne 27. t. mj. Slijedit će druge predstave onako, kako je bilo već javljeno. Ulazne cene jesu slijedeće: U parter i lože ulaznica je K 3. — Lože u III. redu K 4. Naslonjači u parteru K 2. — Sjedaća u parteru K 1. — Ulaznica u galeriju K 1. Djaci, podčastnici i djeca plaćaju polovicu ulaznice. Ulazne karte, cedulje za naslonjače i za sjedaća, te karte za lože III. reda i galeriju prodavat će se do dana prve predstave u dućan g. Ivana Grimania, a u dane gostovanja na kasi kazališta od 10—12 u jutro, a u večer od 6 do početka predstave. Ovom prilikom umoljeni smo obznatiti občinstvo, da će se kod ovih predstava strogo paziti na red i tačnost. Zastor će se dići točno u sat, koji bude naznačen za početak predstave. Jednom započeta predstava ne će u kazalište moći da udje nitko do svršetka prvog čina. — Gospodje i gospodice, koje će sjediti u parteru umoljene su, da dodju u kazalište bez šešira.

Povjerenstvo za vodovod. Danas naročito povjerenstvo odaslanika c. k. Ravnateljstva državnih željeznica u Trstu bilo je ovdje i na Krči u poslu naumljenog rekonstrukcionog proširenja ovogradske vodovoda, da odluču o svemu što je nužno za početak odnosnih radnja. Poslie ovog povjerenstva moći će se napokon uspešno i brzo pregnuti za izvještenje drugih uslova. — Ova izjava, koja je skopčana izvedba ove velike i korisne osnove. Naše gradjanstvo bit će obaviešćeno, jer znamo, da se ovo pitanje svake bez razlike s najvećim interesom zanima.

Hrvatska vjerejsijska banka javlja, da je zaključila na zadnjoj sjednici svog upravnog vieća povisiti akcionarnu glavnicu od 1.000.000 na K 2.000.000. Izvanredna glavna skupština akcionara, kojoj će biti podneseni odnosni predlozi na odobrenje, i koja ima da zaključi uvjete nove emisije, sazvana je za dan 29. o. mj. Doznajemo, da će ovo povišenje biti čim prije provedeno, te će već idućeg lipnja biti razpisana supskripcija na novu emisiju akcija.

Prigodom prolaza Halleyeve repače, noćas će u Šibeniku biti neobično veselo, te će uz ostalo biti svirke i glazbe na pretek. U 10^{1/2} počet će u „Miramaru“ koncert gradjanskog Salon-orchestra, koji će biti prekinut od ponoći do 1 sata, jer će kroz to vrijeme na Poljani biti koncert „Šibenske Glazbe“. Poslie toga u „Miramaru“ će se nastaviti koncert Salon-orchestra do zore. Čujemo, da će valjda i „Banda cittadina“ večeras oko 8—8^{1/2} sati obači grad udarajući vesele koračnice. Tako će poći i ova noć, koja je mnoge izpunila strahom, a sve druge željom da prodje u eglenju i arjastvu.

Čistoaća ulica zavisi ovdje od stanara, nego li od gradskih pometača, jer kad ovi izvrše svoj posao, ne mogu se svaki čas navraćati u istu ulicu a morali bi, pošto ima na žalost takovih, koji kō da uživaju, kad na ulicu mogu da izaspu bez koje nečistoću. Ali ovo preporučujemo na osobit način redarstvu, i da već jednom prestane ta nepodobišća, a osobito na otreasanje krpa iz jutra sa prozora u ulicama, gdje je najveći prolaz svieta i sušenje rublja na štapima preko omajnih ulica, sa kojeg se ciedi voda na prolaznike.

Za spašenje koraljskog obrta. Pišu nam iz Zlarina, da se starac Ante Štrika, komu su 84 godine sprema na ribanje sa nekoliko mladića, da ih izučiti. Evala starome Anti, a preporučamo pomorskoj vladi da učini bez otezanja, što je nezina dužnost.

Nova zadruga. U prošlu nedjelju osnovala se je u Tiesnu „Blagajna za štednju i zajmove za občinu Tiesna“ zadruga na neograničeno jamčenje. Predsjednikom je izabran Dr. Dragomir Montana, občinski liečnik, podpredsjednikom Don Ante Šare župnik, a viećnicima Filipi Josip spjednik, Marič Pafo i k. sudac i Biblić Tome posjednik. Revizor i nadučitelj Belamarić držao je vrlo liepi govor tumačeći cilj ovakovih zadruga. Cvala i napredovala!

Na adresu pomorske vlade. Primamo iz ribarskih krugova iz okolice: Pomorska vlada bila je naviestila „migavicama“ rat do iskrenuća. Koliko jadhri ribara radi uporabe „migavice“ nije nasradalo plaćajuć globe ili mjesto ovih odrapilo u tamicama. Sad evo i pomorski organi, i kojima je sudbina našega ribarstva povjere, stali ponovno uvajdati „migavicu“. U samom Komatu ih je preko 20 i to sve novih. Pitamo, dali se ovako napreduje ribarstvo? (Donosimo ovo, a bilo bi nam veoma drago, kad bi pomorska vlada temeljito mogla dokazati, da nije ovako. Op. Ured.)

Izglubljeno je jedno pero od kaučuka, crne boje, koje se napunja crnilom te piše, a da ga nije nužno umakati. Poštenii nalaznik neka ga donese u naše Uredništvo, gdje će biti nagradjen.

Pokrajinske vesti.

Urednik „Asina“ u Spljetu, Talijanski socijalistički zastupnik i urednik zloglasnog rimskog bezvjerskog lista „L' Asino“, Podrecca, bavio se je ovo dana u Spljetu, gdje je namjeravao držati konferenciju po kalupu onih, koje na Riči držao. U zadnji čas su mu oblasti držanje konferencija zabranile.

Ispiti osposobljenja. Na 14. tek. mj. dovršili su ispiti osposobljenja kod c. k. izpitnog povjerenstva za obće pučke i za gradjanske škole u Arbanasima. Upravljaio je izpitima c. k. pokrajinski školski nadzornik, Antun Ströll. Prikazalo se je deset kandidata na izpit osposobljenja za obće pučke škole, dva kandidata na dopunibdeni izpit iz jedne nauke za pučke škole i jedna kandidatica na dopunibdeni izpit za gradjanske škole. Bili su osposobljeni za samostalno učiteljevanje na obćim pučkim školama: Božajić Marko, Hri-bar Lovro, Kolin Marcell, Kremenčić Pavao, (i za talijanski jezik kao nauku), Marčić Marko, Morović Toma, Pichler Josip, Sestan Šimun, Valentić Ivan i Vigaio Ivan. Jedan je pučki učitelj bio osposobljen za pomoćno poučavanje rimokatoličke nauke vjere na pučkim školama, a jedan (iz Istre) za poučavanje talijanskog jezika kao nauke u obćim pučkim školama. Kandidatica za gradjanske škole nije uspjela na ispitu.

Inspektor oružništva. N. P. podmaršal Tišljar obilazi Dalmacijom. Mi se nadamo, da će negdi ljudi biti neustrašivo iznieti preda nj tolike teško, koje ih tiše radi zloporaba nižih starešina.

Razne vesti.

Pogreb Eduarda VII. Kako se glasa, pogreb pok. englezkog kralja Eduarda VII. biti će na 20. tek. mjeseca. Sprovod će biti vrlo svečan te će svi evropski dvorovi na njemu biti zastupani. Izmedju ostalih već su u London stigli: Roosevelt, španjolski kralj Alfons, portugalski Manuel II., bugarski Ferdinand, srbski priestolonasljednik Aleksandar, talijanski vojvoda d' Aosta i drugi.

O pok. Eduardu VII. danomice iznašaju se vrlo zanimive i brojne anekdote. Desio se jednom u Parizu, te mu tom zgodom jedna otmena Parizanka u pola šale reče, da je on u Francezkoj tako obljubljen, da bi svi pristali na to, da on bude francezким kraljem. Kralj smiešeci se odvrat, da bi sa zahvalnošću, dođuše, ali ipak uvijek odbio tu častnu ponudu, jer da mu se nikako ne mili brzi, vrlo čudனி, a malo pristojni način, kojim se Francezci znadu izpriprostiti od sebi nepoćudnih kraljeva. Gospodja Parizanka ostala je zabezegnuta i malo zatečena, jer je odmah shvatila, da je Eduard VII. svojim riečima ciljao na česta umorstva francezkih kraljeva.

I drugih anekdota o Eduardu VII. ima, ali ova je bila jedna od najduhovitijih.

Glasilo prosjaka. Da se prosjaci organizuju, to nije ništa novoga u zemljama, u kojima se prosjačenje smatra kao častno zanimanje, ali da ima čak i jedan list, koji zastupa interese prosjačke obćine, to je rieđko kome bilo poznato. A takav list doista i postoji u Parizu i prolazi dobro, ma da se ne bavi ni politikom, ni umjetnošću, ni nesrećnim slučajevima, niti ma čim što se u svietu događaja. Ali zato su mu stalni čitaoci svi članovi velike pariške prosjačke obćine. Taj list izlazi jedanput na tjedan i to u vrlo malom formatu, i nije ništa drugo do jedan list papira najgore vrsti. Sadržaj mu je od prilike ovaj: „Crkva sv. Madlene, utokur u podne, velika svadba; dva milijuna miraza“. „U Bogorodičinoj crkvi u sriedu poslie podne, u 4 sata, svečano krštenje jednog unuka grofice S.“ „Četvrti, pogreb barona U. u 2 sata poslie podne, od južnih vrata crkve sv. Martina“. „Veliko primanje kod prinčeve Z., Avenue du Bois, petak od 4 do 7.“ itd. Čitaoci prosjaci pame ove bilješke. Objavljenih dana pred vrtima palača u kojima su svečanosti, pojavljuju se ruja raznih bogalja, da kupi mrve sa stola bogatih. I kako su Francezci u svečanim prilikama veoma darežljivi ruke, to je žetva prosjaka uvijek vrlo dobra. [Kod svečanog krštenja kakvog djeteta ne ostaju ni djeca prosjaka praznih ruku. U Francezkoj je običaj da otac djeteta, koje se krsti, razdieli na crkvenim vrtima šećerne predmete dječji iz susjedstva. Premda ovome može se više misliti, da taj prosjački list čitaju sa zanimanjem i djeca prosjaka. Mladji prosjaci imaju običaj ići u velikom broju za velikim pogrebima. Stariji prosjaci naprotiv, više vole vesele svečanosti, naročito svadbe. Kad je n. pr. u Bogorodičinoj crkvi misa za kakvog poznatog aristokrata, tada se može vidjeti kako se mala iznakažena stvorenja tiškaju oko izlaza iz crkve, i očekuju kada će misa biti svršena. A kad to bude, tada mali bogaljji trče na ulicu i dočekuju one, koji izlaze pružajući ruku za milostinju.]

Visoke zaruke. Iz Bukarešta se sa nekom vjerojatnošću primio glas, da će se nadvojvoda Franjo Josip doskora zaručiti sa rumunjskom princeom Jelisavom. Kako je poznato, nadvojvoda, kojem je sada 23 godine, designiran je kao budući priestolonasljednik u Austro-Ugarskoj. Princica nema nego 16 godina. Ona je kći rumunjskog priestolonasljednika.

Hrvatska tiskara (Dr. Krstelj i dr.)

Vlastnik, izdavalac i odgovorni urednik Josip Dreza

Hamburg-Amerika Linie

redoviti odlazak njemačkih poštrakih i brzi porokura.

Otprema putnika
i, u li. ili tabore kao i uostalo
u sve dijelove svijeta
osobito sa pruzama

Hamburg—New York

Hamburg—Argentina	Hamburg—Mexico
Hamburg—Brazilija	Hamburg—Africa
Hamburg—Kanada	Hamburg—Indien
Hamburg—Rubea	Hamburg—Frankiska

Zahvao pomorsko putovanje.
Vrlo zanimiva jesu 13 dnevna zabava pomorska putovanja sa „Albatros“ do Dreibrahnen, vožnje za sjever do Islanda, Sjevernog Kapa i Spieberg, vožnje u glavna i kapitalista, u Ingolsta, Krak i Sletaka.
Informacije dala i želja se kopjanje

Hamburg-Amerika Linie,
Abteilung Personverkehr, Hamburg.

Glavna agencija za Primorje: Trst,
Via del Campanile 3.

Prodaja. Radi preseljenja prodajem jedan divan (sofa), i jedan šivaći stroj. Obratiti se na majora Siersch-a u Šibeniku, 265.

Restauracija „Sidru“

prvog reda
ŠIBENIK, ulica sv. Ivana ŠIBENIK.

Čast mi je obznaniti cijenjeno občinstvo, da se u mojem lokalu toče izabrana vina, kao: dalmatinsko, istrijansko, bijelo, deserti, refosco i t. d., te dobro poznato pivo Sarajevsko.

Kuhinja je domaća prve vrsti, koja je opskrbljena u svako doba toplim i mrlim jelom.

Objed 1. reda K 1; II. reda 72 Il.

Naznačiti mi je osobito, da se moja jela priugotavljaju samo sa naravnom masi.

Preporučuje se veštovanjem

Strika Antun.

51—52

Restauracija „Sidru“

prvog reda
ŠIBENIK, ulica sv. Ivana ŠIBENIK.

Hrvatske narodne poslovice

uredio V. J. Skarpa, cijena knjizi broširano K 5—, a uvezano K 6—, nabavlja se kod „Hrvatske tiskare“ u Šibeniku i u svim knjižarama.

„NUISOL“

od Bergman-a i drug. u Tešnju n./L. jest i ostaje prije kao i poslie za čudo nedostižno sredstvo za bojadisanje kose i brade.

Na žalosti se nalazi plava, smeđa i crna boja. Jedna boca stoji K 2-50 u drogeriji Vinka Vučića u Šibeniku.

Lahka zaslužba za svakog.

4 do 10 kruna

zaradi dnevno kroz prodaju jednog za svakog neobno potrebno predmeta. Sa- ljite Vašu adresu uz k tomu priloženih 75 filira u poštanskim biljegama i dostaviti će Vam se uzorci i prošpekti.

Tvrđka F. P., 208 Beč, VII. Maria- hilferstrasse 76. 13—13

VLADIMIR KULIĆ

Jedina hrvatska tvornica voštanih svieća na paru.

Šibenik (Dalmacija).

Prva parna tvornica za bojadisanje, pranje i kemičko čišćenje odjela na suho

M. DOMIĆA

Split, br. 355.

Primaju se odjela za kemičko čišćenje kao: obična, urešna, za šetnju, kazalište i plesove. Osim toga zastore, prostirače, rukavice od kože itd., razumije se sve u cjelini čisti se sa strojem „UNIVERSAL“.

Isto tako parno bojadisanje gore navedenih predmeta.

Preporuča se svakome ovo zgodno i korisno poduzeće.

Za Šibenik prima i daje:

JULIO RAGANZINI

I. IX. Glavna ulica.

Najbolji namještaji snage

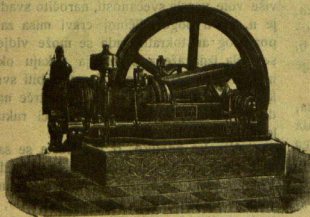
kao što: motori na plin (gas), benzin, žestu, kameno ulje, surovo ulje za obrtničke, poljodjel- ske i električne namještaje snage.

Namještaje na vršavi plin (Sauganlage) prodaje

Draždjanska tvornica motora na plin

(A. G. Dresdener Gasmotoren-Fabrik: Moritz Hille, Dresden)

najveća specijalna tvornica srednje Evrope.

Izključivo glavno predstavništvo, kamo valja upravititi sve upite:

Kuća Gutenberg,

EMANUEL KRAUS.

Tehnički bureau Trst, via Cecilia, 18.

Zahtejavajte cijenik besplatno i bez poštarine. Dopolivanje hrvatski.

Pozor! Kod podružnice za Trst, Istru i Dalmaciju ulica Galatti br. 14

Gospodarske sveze u Ljubljani

može se dobiti uz najpovoljnije cijene i uvjete svakovrstnog dobrog i svježeg živeža, brašna najglasovitijih mlinova, te krumpira, zelja, graha i umjetnih gnojiva.

Tvrđka je od novog ljeta uvela škont od 2% na svu robu bez razlike, za fakture izplative kroz 30 dana, a to da olahkoti trgovcima knjigovodstvo.

Podpirati Gospodarsku svezu, patriotična je dužnost svakog našeg trgovca. Cijenike i uzorke šalje se badava na zahtjev.

Svoj svome!

Ravnatelj i vodja:

S. H. Škerl, Trst.

19. II. 10.

Hotel „DINARA“

sa restauracijom

Šibenik o o o o kod kazališta

preuzeo je potpisani, te ga pre- uredio, opskrblivši ga sasvim no- vim pokućstvom i stolnim pri- borom.

Kako je sada u njemu ure- djeno, odgovara doista zahtjevima grada, pa se potpisani nada, da će od sada unapried ovaj hotel postati najmilije svratište ne samo tim više, što je u restauraciji i domaća kuhinja, uređena na način koji posve zadovoljava.

Cijene su najumjerene, a po- sluga bez prigovora.

Preporučujući se sa veštovan- jem

15 Niko Blažević.

Hrvati i Hrvatice, po- mozite družbi sv. Cirila i Metoda!

Zahtejavajte cijenike i prospekte!

Zecevi dobro ugojeni u težini od 15 kg. uz cijenu od 5 K napried. Mlade životinje 1-50 K.

Svjetiljke koje same plin radjaju, gore 80 puta jače od svieće. Potrošak goriva 2 filira za sat. Cijena po- čam od 7 K napried.

H. Schwab, Wien, Wimmergasse Nr. 1.

6—20

TVORNICA PAPIRNATIH VREĆICA

Čast mi je javiti p. n. občinstvu, da sam objavljenu tvornicu papirnatih vrećica za trgovačku po- rabu otvorio, te je podupno pre- ma zahtjevu uredio, time sam u stanju u najkraće vrijeme najveću količinu vrećica izraditi. Vrećice izraduju se u svim veličinama i u svim bojama. Pošto je ovo u nas prvo i jedino domaće pod- uzeće ovakove vrste, nadamo se za stalno, da će mi gg. potrošači povjeriti svoje cijenjene naručbe, koje će u potpunom redu i naj- savjestnije izvršene biti.

Sa veštovanjem

ANTE ZORIĆ
ŠIBENIK.

53

Hrvatska

vjeresijska

banka

Podružnica

Šibenik.

Dionička glavnica - - - - - K 1,000.000

Pričuva zaklada i pritičci K 150.000. CENTRALKA DUBROVNIK - - - - - Podružnica u SPLITU i ZADRU.

Bankovni odjel - - - - -

prima uložke na knjižice u konto ko- rentu u ček prometu; eskomptuje mjenice.

Obavlja inkaso, pohranjuje i upravlja vrijednine. Devize se preuzimaju naj- kulantnije. Izplate na svim mjestima tu i inozemstva obavljaju se brzo i uz povoljne uvjete

Mjenjačnica - - - - -

kupuje i prodaje državne papire, razteretnice, založnice, srećke; va- lute, kupone. Prodaja srećka na obročno odplaćivanje. Osjeđuranje proti gubitku kod ždriebanja. Revi- zija srećka i vrijednostnih papira besplatno. Unovčenje kupona bez odbitka.

Zalagaonica - - - - -

daje zajmove na ručne zaloge, zlatne i srebrne predmete, drago kamenje i t. d. uz najkulantnije uvjete.

118—53

Podružnice: Via Giulia br. 33. Via Giulia br. 16. Via Acquadolto br. 65.

Važno za svakoga!

Gustav Marko

Trst

Telefon br. 1930.

Centrala: Via Giulia br. 20.

Tekući račun sa podružnicom Ljubljanske kreditne banke.

Veliko skladište stalaka prostih, apaniranih i za ured.

Veliki izbor predmeta za ljekarne, drogerije, porculansko i zemljano sudje, ockaline, staklarije, svjetiljke itd.

Velike količice naročutih stvari u ockalini, porculani.

Cijene umjerene koje se ne boje utakmice.

Na zahtjev šalje se cijenici badava.

Dopolivanje u hrvatskom jeziku.

Pomenuta tvrđka, jedina svoje vrsti u Trstu, preporučuje se svim našim trgovcima.

Podružnice: Via Barreria vecchia br. 33. Via Colonia br. 17. S. Giovanni di Guardella br. 871.

Telefon br. 1930.

26. II. 10.